

Dünya Maden haberleri

TÜRKİYE:

Ramandağında Petrol

Siirt vilâyeti Beşiri kazası Ramadağında yapılan sondajlar neticesinde iktisadî bakımdan ehemmiyetli bir petrol mıntakasına rastlanılmıştır.

Sayın Başvekil Dr. Refik Saydam refakatinde İktisat Vekili, M. T. A. Enstitüsü genel direktörü ve alâkadar zevat olduğu halde mayısın ilk haftasında Ramadağ petrol zuhuratını yerinde tetkik etmiş ve lüzumlu direktifler vermiştir. (Tafsilât etüdler kısmında).

Kromit ihracatının devletleştirilmesi

İcra Vekilleri Heyetinin 19.3.1940 tarihli ve 2/13117 sayılı kararile hususî işletmeler de dahil olduğu halde bütün krom işletmeleri istihsallerinin memleket dışına satışı işleri Eti Bank tarafından tanzim ve icra olunacaktır.

Millî Korunma kanunu ile tesbit edilen tahsisattan bu işlerin tedviri için 300.000 liralık bir mütedavil sermaye ifraz ve Eti Bank emrine tahsis olunacaktır.

Taşkömür satış birliği

3870 numaralı kanun ve 2/12891 sayılı kararnameye göre teşekkül eden Ereğli Havzası Kömürleri Satış Birliği faaliyetine başlamıştır. Birliğin merkezî Zonguldak olup başlıca şehirlerde şubeleri tesis edilmiştir.

Profil demirin kontrolü

Millî müdafaa ve Ticaret vekâletlerinin gösterdiği lüzum üzerine İcra Vekilleri heyetinin 3.4.1940 tarihli ve 13216 numaralı

kararnamesi ile, başlıca ticaret merkezi şehirlerdeki profil demir mevcudunun hükümete bildirilmesi lüzumu tebliğ olunmuştur.

Hükümet lüzum gördüğü takdirde bu stoklardan mubayaada bulunacaktır.

ARSIULUSAL:

Beynelmîlel Kalay Karteli

25.5.1940 tarihinde toplanan Beynelmîlel Kalay Kartelinin icra heyeti Kartele men-sup müstahsillerin kalay ihracatını 1940 senesinin temmuz - eylül ayları için standard miktarın % 100 üne çıkarmaya karar vermiştir. Carî senenin nisan - haziran ayları için muteber ihracat miktarı standardın ancak % 80 ini teşkil etmekte idi.

Harb vaziyeti dolayısıyla kalaya olan rağbetin artması bu kararın ittihazına başlıca sebep olmuştur.

AFRİKA:

Altın istihsali artıyor

Transvalin 1940 senesi ilk 3 ay zarfındaki altın istihsali 1939 senesinin son üç ayına nazaran 80.109 onz bir tezayütle 3.386.187 onzu bulmuştur. Bu miktarın 3.296.368 onzu Rand madenlerine ve 89.819 onzu sair madenlere isabet etmektedir. Transval altın madenlerinde çalışan amele sayısı sene başında 326.059 iken mart nihayetine doğru 351.404 kişiyi bulmuştur.

Cenubî Rodezya altın istihsalâtındaki tezayüd şayanı dikkattir. 1939 senesinin son ayında 66.190 onzu bulan bu istihsal cari senenin ilk ayında 67.686 onza çıkmıştır. Transvalin 1940 senesi aylara göre altın istihsalâtı aşağıdaki şekilde cereyan etmiştir:

Aylar	Rand	Diğerler	Yekûn
ikinci Kânun	1.106.242	29.240	1.135.482
Şubat	1.073.056	30.267	1.103.323
Mart	1.117.070	30.312	1.147.382
Yekûn	3.296.368	89.819	3.386.187

Maden istihsal vaziyeti

Cenubî Afrika İttihadının 1939 senesi zarfındaki krom cevheri istihsali 1938 senesine nazaran 18.240 ton azalarak 176.386 şort tonu bulmuştur. Aynı zamanda manganez istihsali de bir tenakusla 462.639 tonu tutmaktadır. Demir cevheri istihsali 1938 de 557.016 ton iken 1939 da cüzî bir azalışla 540.285 ton olarak tesbit edilmiştir. Buna mukabil Cenubî Afrika İttihadının 1939 kömür istihsalâtı aşağı yukarı 1 milyon ton bir tezayüdle 21.524.890 tona varmıştır. Platin istihsalinde de 1.216 onz bir tezayüd göze çarpmaktadır. 39 istihsal yekûnu 70.271 onzu bulmuştur.

Sair mühim madenlerden konsantre bakar istihsali 1938 de 12.060 ton iken 1939 da 11.427 ton olarak tesbit olunmuştur. Memleketin kalay istihsali son bir sene zarfında 1.164 tondan 846 tona düşmüştür.

ALMANYA:

Demir ve çeliğin müsadereesi

Almanya resmî gazetesinin 11.5.1940 tarihli sayısında fabrika ve imalâthanelerde bulunan bütün ham ve yarı işlenmiş demir ve çelik stoklarının millî müdafaa emrine

müsadere edilmesi tebliğ olunmaktadır. Bu emirnameye göre 27.5.1940 tarihinde işletmelerde mevcut demir ve çelik malzemesi ile tamamen veya kısmen demir ve çelikten mamul emtia mevcudu derhal hükümet makamlarına bildirilmelidir.

İsmi geçen emrin hilâfına davrananlara karşı 4.9.1940 tarihli harb zamanı iktisadiyatı kanunları mucibince zecrî tedbirler alınacaktır.

23.5.1940 tarihli ve 118 sayılı resmî gazete de intişar eden mütemmim bir emirname ile memleket dahilindeki bütün inşaat demirinin millî müdafaa emrine müsadere edileceği tebliğ olunmaktadır.

Mübrem olmıyan işletmelerin lağvı

Almanya Nafia nazırlığının 21.3.1940 tarihli ve 54 sayılı bir tebliğine göre iktisadî ve millî müdafaa bakımından mübrem bulunmayan bazı işletme ve fabrikaların muvakkaten kapatılması ve serbest ameleyi daha lüzumlu sahalarda çalıştırılması emir edilmektedir. Bu emirnamenin asıl hedefi keskin bir şekilde baş gösteren amele kıtlığının kısmen önüne geçmektir.

Mahrukat sarfiyatının kontrolü

Alman hükümetinin bir kararı üzerine sabık Avusturya, Çek ve Polonya arazisinde de mahrukat sarfiyatı sıkı bir kontrol altına alınmıştır. Bu maksatla mecburî mahrukat tüccarları birlikleri tesis edilmiş ve bunların faaliyeti Devlet Mahrukat bürosu kontrolüne tâbi tutulmuştur.

Taşkömür ve kok sarfiyatında olduğu gibi demir ve çelik istihlâki de Devletin taksimat daireleri kontrolündedir. Bundan maada benzin ve motöryağı sarfiyatını asgarî derecesine indirmek maksadile bütün hususî münakalât vasıtaları üzerindeki kontrol işi ile partinin N. S. K. K. teşkilâtı tavzif edilmiştir.

Çelik kalitesinin indirilmesi

30.3.1940 tarihli ve 74 numaralı bir emirname ile Almanya sanayi nazırlığı, çelik

istihsalinde kaliteye haddinden fazla dikkat edilmemesini ve çeliğin Thomas usulü ile tercihan imâl edilmesini istilzam etmektedir. Yüksek tenörlü ve fosforsuz cevherin ithalâtı güçleştiğinden dolayı az tenörlü cevherlerden Thomas usulü ile orta nevi çeliğin istihsaline ehemmiyet verilecektir. Harbi umumî senelerinde Thomas çeliği umum istihsalin % 54 ünü tutmuşken 1937-38 senelerinde % 40.1 e kadar inmiş ve yerini Siemens - Martin çeliği almıştır. Bu emirnameye daha pahalıya mal olan ve fosforu az cevherlere ihtiyaç gösteren Siemens - Martin usulünden sarfinazar edilmesi veya bu usulün tatbikinin asgarî miktara indirilmesi tavsiye edilmektedir. Bu tedbirin ikinci sebebi de Thomas usulü ile daha fazla istihsal imkânı olmasıdır.

AMERİKA B. D.:

Demir ve çelik endüstrisi

Amerika B. D. i dökme demir istihsalâtı 1939 senesinin ilk 4 ayındaki 9.728.770 tonu bulmuşken 1940 senesinin aynı devresinde % 41,34 nisbetinde bir tezeyütle 13.751.020 tona çıkmıştır. Carî senenin bidayetindeki istihsalât elde edilmediği gibi izabehanelerin faaliyet dereceleri kapasitelerinin % 85.8 inden nisan zarfında % 68,9 una düşmüştür. 1939 ve 1940 senelerinin münferid aylarındaki dökme demir istihsalî ve faaliyet derecelerini aşağıya yazıyoruz:

Aylar	1939 istihsal	Kapasite-nin % si	1940 istihsal	Kapasite-nin % si
ikinci kânun	2.436.474	51,5	4.032.022	85,8
Şubat	2.307.409	54,0	3.311.480	75,1
Mart	2.681.969	56,8	3.270.499	68,9
Nisan	2.302.918	50,4	3.137.019	68,6
Yekûn	9.728.770		13.751.020	

1940 ilk 4 ay zarfında Ferro - Manganez istihsalindeki 1939 a nazaran artış nisbeti % 128,73 e baliğ olmuş ve istihsal miktarı carî senenin ikinci kânun - nisan aylarında 171.604 tona varmıştır. Halbuki 1939 un aynı aylarındaki istihsal ancak 75.024 tonu tutmakta idi.

Amerika B. D. nin ham» çelik istihsaline gelince 1940 senesinin ilk 4 ay zarfında 18.303.811 tona baliğ olmuş ve geçen senenin aynı devresindeki 14.139.679 tona nazaran % 29,45 nisbetinde fazladır.

Ham çelik istihsalâtının münferid aylara göre tevezzüü bervechi atidir.

Aylar	1939;	1940
İkinci kânun	3.578.863	5.655.315
Şubat	3.368.915	4.409.035
Mart	3.839.127	4.264.755
Nisan	3.352.774	3.974.706
Yekûn	14.139.679	18.303.811

Nisan ayı zarfında Amerika B. D. i çelik ve demir endüstrisinde dahilî ve haricî siparişlerin sayısı arttığından çalışmakta olan yüksek fırın sayısı 152 den 1.5.1940 tarihinde 157 ye çıkarılmıştır. Buna mukabil yevmî vasatî dökme demir istihsalâtı da 104.675 tondan 106.395 tona yükselmiştir.

Stratejik rezervin takviyesi

Stratejik maddelerin ihtiyatını arttırmak maksadile Amerika B. D. hükümeti mayıs 1940 bidayetinde 4 milyon libre kalay mubayaası yapmıştır. Umum tutarı 1.860.000 dolara varan bu mubayaada kalay libre başına 46.75 ilâ 47,2 sentten muamele görmüştür. Son zamanlarda stratejik maddelerin rezervi için 13.240.000 dolar sarfedilmiş bulunmaktadır; Carî senenin ikinci yarısında iptidaî madde rezervi için 15 milyon dolar bir tahsisat kabul edilmiştir. Son

günlerde 200.000 libre kalay için Amerikan Metal Kumpanyasına bir sipariş verilmiştir.

Maden kömürü istihali

Avrupa harbinin bidayetinden itibaren Amerika B. D. nin yumuşak kömür ve antrasit istihali büyük bir terakki kaydetmektedir. Cenubî Amerika ve Kanada'ya olan ihracatın artması dolayısıyla kömür madenleri 1939 un ilk 8 ayındaki faaliyete nazaran bir buçuk misli bir inkişaf göstermektedir.

1940 senesinin ilk 3 aylık istihsal miktarı son zamanda nisbeten azalmış olmasına rağmen 1939 un aynı devresine nazaran % 13,5 nisbetinde bir tezayüdüle 120,2 milyon tonu bulmuştur. Bu istihsalın münferid aylara tevezzüü aşağıdaki cetvelden tebarüz etmektedir:

(milyon ton üzerinden)

A y l a r	1939	1940
ikinci kânun	36,7	45,9
Şubat	34,5	38,8
Mart	35,3	35,5
Yekûn	106,5	120,2

Petrol rezervelerin çoğalması

Amerika petrol enstitüsünün son bir tebliğine göre Amerika B. D. nin yeraltındaki petrol rezervi 1940 senesi bidayetinde 18.433 milyon varil tahmin edilmektedir. Bu miktar 1939 yılı bidayetindeki hesaba nazaran 1134 milyon varil bir tezayüd kaydetmektedir. Çünkü 1939 senesi zarfında yapılan araştırma ve sondajlar neticesinde 2.399 milyon varil petrolü havi yeni zuhurat bulunmuştur. Son araştırmalar sayesinde Teksas'ın petrol rezervi 9.768 milyon varil olarak tesbit olunmuştur ve bu miktar Amerika B. D. umumî rezervin aşağı yukarı yarısını teşkil etmektedir.

Kaliforniya'da keşfedilen yeni rezerv yekûnu 575 milyon varili bulmuş ve neticede Kaliforniya'nın petrol ihtiyatı 3532 milyon varile balığ olmuştur. Illinois mıntakasında yeni istikşaf neticesinde 233 milyon varillik bir rezerv tezayüdü kaydedilmiştir.

ARABİSTAN:

Hicaz altın madenleri

Bin seneden fazla bir zamandan beri terk edilmiş olan Mahad Dahab altın madenleri modern usullerle yeniden işletmeye konulmuştur. Amerika - İngiliz sindikası mezkûr sahada uzun bir araştırma yaptıktan sonra altın madenine tesadüf etmiştir.

«Mahad Dahab» daki maden deniz seviyesinden 3.200 kadem yüksekte olup Cide limanına 250 mil. uzunluğunda bir yol ile bağlıdır. Maden, Mekke ile Medine arasındadır.

İstihsal edilen cevher bakır piriti, halkopirit, galena ve bornitten ibarettir. Cevherin altın tenörü ton başına 4 onzu bulmaktadır. Burada şimdilik günde 300 ton cevher istihsal edilmekte ve Denver flotasyon usulü ile tasfiyeye tâbi tutulmaktadır.

Yeni petrol zuhuratı

Standard Oil kumpanyasının bir tebliğine göre Abu Hadriya civarındaki imtiyaz mıntakasında yapılan araştırma ve sondajlar neticesinde yeni bir petrol sahası keşfedilmiştir. Bu saha Basra körfezi civarındaki Damman domlarından 160 km. şimalde kâindir. Abu Hadriya petrol mıntakasının tetkiklerine devam olunmaktadır.

AVUSTURALYA:

Altın istihsalâtı

1940 senesinde ilk 3 ay içinde garbî Avusturalya'nın safî altın istihsalâtı 296.453 on-

zu bulmuş ve 1939 yılının aynı devresine nazaran 21.130onz fazladır.

Garbî Avusturalya'da altın istihsali ile meşgul olan müesseselerin sayısı 12 yi bulmuştur. Bunlardan Lake View and Star madeni 1940 senesinin ilk 3 ayında 604,340 ton altın cevheri veya 171.623 onz safi altın istihsali ile başta gelmektedir.

BELÇİKA:

Demir ve çelik endüstrisi

Belçika demir ve çelik endüstri kapasitesinin % 100 ü ile çalışılmaktadır. Fabrikaların faaliyeti azamî dereceye çıkmasına rağmen siparişlerin teslim müddeti kısalmamaktadır. Bilhassa konstruksyon ve profil demirine olan talep artmaktadır. Dahilî sarfiyatın çoğalmasi yüzünden ihracat ikinci dereceye düşmüştür. Bazı yüksek nevi çeliklerin fiatlarındaki tereffüü şayanı dikkattir. Yarı fosforlu ham demirin tonu 1500 frs'a çıkmıştır. İhracat müsaadeleri kısmen iptal edilmiştir.

1940 ve 1939 senelerinde ilk 3 ay zarfındaki izabehaneler istihsal miktarlarını aşağıya yazıyoruz.

izabehane mahsulleri	1940	1939
Ham demir	907.300*	655.130
» çelik	929.320	614.470
Dökme »	22.840	19.300
Demir ve çelik saç	635.360	488.150

Kömür sanayii vaziyeti

1940 senesinde ilk 4 ay zarfında cem'an 11.047.030 ton taşkömür istihsal edilmiş ve geçen sene stokunun bir kısmı dahil olmak üzere 11.680.590 ton imrarat yapılmıştır. 4. aylık imraratın istihsale nazaran 633,560 ton fazla olması yüzünden madendeki stok-

lar oldukça azalarak 690.000 tonu bulmuştur. Bu miktar aşağı.yukarı memleketin bir haftalık istihsaline muadildir. Sene bida-yetinden beri taşkömür stokları yekûnu 633.560 ton azalmıştır.

Avrupa harbinin bidayetindenberi son 8 ay zarfında Belçika cem'an 20.853.650 ton taşkömür istihsal etmiş bulunmaktadır. Buna mukabil aynı aylar zarfındaki taşkömür imraratı 21.378.630 tonu tutmaktadır. Bu yüzden madenler nezdindeki taşkömür stokları mevzubahis 8 ay zarfında 1.424.980 ton bir tenakusla 2.211.750 tondan 30.4.1940 tarihinde 686.986 tona düşmüştür. Bilhassa iyi cins kömürlere olan rağbet ehemmiyetli bir tezayüd göstermektedir.

Kömür madenlerinde çalışan amele sayısı 31.3.1939 tarihinde 132.256 iken carî senenin mart nihayetinde 134.020 ye çıkmıştır.

BULGARİSTAN:

Pernik devlet madenleri

Devlet sermayesile işletilmekte bulunan Pernik, Bobofdol ve Maliza madenlerinin 1940 senesi bütçesi hükümet tarafından tasvip olunmuştur. Madenlerin varidatı 534,27 milyon leva, fevkalâde geliri 59,92 milyon leva olarak tesbit edilmiştir. Alelade masarif 505,5 ve fevkalâde masrafları 88,50 milyon leva tutmaktadır. Alelade varidat son dört sene zarfında % 46 nisbetinde artmıştır. Evvelce yalnız liğnit istihsali ile meşgul olan Pernik madeni son 10 sene-denberi memleketin elektrik ihtiyacını temin işinde büyük bir rol oynamaktadır. Burada tesis olunan elektrik santrali Sofya ve Stara-Sagora mıntakalarına elektrik cereyanı vermektedir. Yeni bir projeye göre bu elektrik santrali tevsi edilecek ve Bulgaristan'ın şimalî mıntakalarının, da elek-

trik ihtiyacını temin edecektir. Bu maksatla Bulgaristan Ziraat Bankası 35 milyonluk bir kredi açmıştır.

Panagürişte bakır madenleri

Fransız şirketi olan Louda Yana Bulgaristan hükümetinden Pangürişte bakır zuhuratını işletmek için bir imtiyaz almıştır. Şimdiye kadar istikşaf esnasında istihsal edilmiş bulunan 2000 ton bakır cevheri iza-be için Yugoslavya'daki Bor madenlerine sevkedilmek üzeredir. İmtiyaz mukavelesi mucibince cevherin bakır tenörü % 10 u aşmadığı takdirde Panagürişte bakır cevherinden elde edilen musaffa bakırın % 30 u yine Bulgaristan'a ithal edilecektir. Cevherin metal tenörü % 10 dan fazla ise Bulgaristan'a geri ithal edilecek miktar umum istihsalin % 60 ını bulmalıdır. Asgarî ithalât miktarı ayda 30 ton olarak tesbit edilmiştir. İthal edilen bakır Bulgaristan Ziraat ve Kooperatif bankası tarafından kilo başına hududta teslim 62 levadan satın alınacaktır. Hükümet başka yerden daha ucuza bakır tedarik edebilirse 3 ay evvel ihbar ederek bakır mubayaasından vazgeçebilir. Şirket ayda asgarî 30 ton teslim edemezse beher noksan ton mukabili hükümete 10.000 leva tazminat verir. Hesablar 6 ayda bir tasfiye olunur. Yugoslavya hükümeti bakır ihracatını menettiği takdirde veya fevkalâde hallerde şirket bütün mesuliyetten muaftır.

Bulgaristan'a ithal edilen musaffa bakır ihraç edilmeyecektir. Şirket ayda 30 tondan fazla bakır ithal ederse fazlasını serbest piyasada satmak hakkına haizdir. Bulgaristan'ın senevi bakır sarfiyatı 500 ton olmasına göre imtiyaz mukavelesi mucibince ihtiyacın % 70 i temin edilmiş bulunmaktadır.

Maden araştırmasının devletleştirilmesi

Hükümetin son bir kararına göre Bulgaristan'da yeraltı servetlerinin araştırma işi

daha faal bir safhaya girecektir. Bu maksadla Ticaret Nazırlığı nezdinde maden arama müdürlüğü tesis edilmiştir. Her sene bütçesinden asgarî 15 milyon leva tahsisat ayrılarak bir kaç jeoloji heyet memleketin muhtelif mıntakalarına izam edilecektir. Araştırma masarifi için devlet kömür madenlerinin kârından % 20 - 30 nisbetinde bir hisse çıkarılacaktır. Finansman olarak Bulgaristan Ziraat ve Kooperatifçiler Bankası tayin edilmiştir.

DANİMARKA:

Taşkömür kıtlığı ve turp

Harb yüzünden Danimarka'da son zamanlarda taşkömür kıtlığı başgöstermekte olduğundan elektrik şirketleri başlıca mahrukat olarak turp kullanmaktadırlar. Şimalî Danimarka'da yeni tesis edilen elektrik istasyonunda turp istimali sayesinde senevi 1 milyon kuron tasarruf yapılmaktadır. Danimarka turp yataklarının mebzul miktarda rezerve malik olması taşkömür ithalâtında tasarruf yapılmasına imkân vermektedir. Yalnız Jutland elektrik istasyonunda senevi 17 bin ton taşkömür tasarrufuna imkân hasıl olmuştur.

FİNLANDİYA:

Petsamo nikel madenleri

Helsinki'den alınan son haberlere göre Fin - Rus harbi esnasında Petsamo nikel madenleri cüzî bir hasara uğramıştır. Maden tesisatı ve taş binaların büyük bir kısmı zarar görmemiştir. Topçu ateşinden inşaat pek az müteessir olmuştur. Nikel maden idaresi tarafından bazı binaların inşası için gereken tedbirler alınmaktadır. Madenin yeniden işletilmesine yakında başlanacaktır. Mamafih nakliyat yollarının bozukluğu ve maden amelelerinin eksikliği

yüzünden asıl faaliyete başlanmakta müşkülâtla karşılaşmaktadır.

Almanya'nın mamul bakır iştirası

Senelik bakır istihsali 350.000 ton olan Finlandiya'dan külliyetli miktarda mamul bakır iştirası hakkında müzakere etmek için bir Alman heyeti Helsinki'ye hareket etmiştir.

FRANSA:

Demir ve çelik endüstrisi

Fransa, demir ve çelik endüstrisi iptidai maddelere mebzul miktarda maliktir. Demir cevheri itibarile Fransa Avrupa memleketleri arasında ön safta gelmekte ve bu kıtanın umum rezervinden % 30 Fransa topraklarında bulunmaktadır. Demir cevheri istihsalâtının % 90 ı Loren, Briye, Longwy ve Nancy mıntakalarına düşmektedir. Buradaki demir cevheri tenörce nisbeten fakir olmasına rağmen (% 30) izabe için gayet elverişlidir. 1939 senesinde her ay vasati olarak 650.000 ton ham demir istihsal eden Fransa umumî seferberliğe rağmen 1940 senesi bidayetinde aylık istihsal vasatisini 780.000 tona çıkarmıştır.

Buna mukabil Fransa'nın ham çelik istihsalâtı geçen seneye nazaran azalarak 1940 senesinin ilk 3 ayında 2.350.000 tonu bulmuştur. Bundan dolayı harb ihtiyacını temin maksadile Fransa, Amerika B. D. inden ehemmiyetli miktarda çelik ithal etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Hurda demir ve çelik fiatları yükseliyor

1.10.1939 tarihindenberi aynı seviyeyi muhafaza eden hurda demir ve çelik fiatları 1.4.1940 tarihinden itibaren bütün memleket dahilinde seyyanen yükselmiştir. Temper dökme demir ve çelik hurda fiyatı nevilere göre 29 - 46 frs tan 34 - 51"frs-a çıkarılmıştır. İnce hurda 24 - 30 frs iken

26 - 36 frs-ı bulmuştur, 30 - 45 frs arasında muamele gören dökme demir hurdası 33 - 48 frs'a yükselmiştir. Bu fiatlar asgarî 500 ton için beher 100 Kg. a tekabül etmektedir.

Aynı zamanda alüminyum fiatlarına da % 16 nisbetinde bir zam yapılmıştır. Elektrik alât ve edevat fiatlarındaki yükseliş % 4,5 ile 11,5 arasında tahavvül etmektedir.

HİNDİSTAN:

1940 da kalay ihracatı

1940 senesi ilk 3 ayı zarfında Hindistan'ın Hollanda hakimiyetindeki kısmından cem'an 10.238 ton kalay ihraç edilmiştir. Bu miktar Beynelmielel Kalay Karteli tarafından tesbit olunan 11.718 tona nazaran 1.500 ton miktarında bir tenakus kaydetmektedir. Mamafih 1939 senesinin ilk 3 aylık ihracatından 241 ton bir fazlalık göstermektedir.

HOLLANDA:

Yeni bir kalay halitasının icadı

Amsterdam'dan alman son haberlere göre galvanik bir usulle kalay ve bakırdan ibaret bir halita icat edilmiştir. «Speculum» tesmiye edilen bu halita fevkalâde sert, mukavim ve gümüş renginde olup paslanmayan bir madendir. Alât ve edevatta olduğu gibi mutfak takımı, otomobil parçaları ve sair eşyanın kaplanması için gayet elverişli olduğundan krom madenile rakabete namzettir.

İNGİLTERE:

Krom, manyezit ve volfram kontrolü

Levazım nazırlığının bir emirnamesi ile memleket dahilindeki bütün krom, manye-

zit ve volfram mevcudu, bu madenlerin ithalât ihracat ve sarfiyatı 8.4.1940 tarihinden itibaren sıkı bir kontrol altına alınmıştır.

Krom madeni ile aynı zamanda kromlu halita ve kimyevî maddeler, her nevi kromit müştakları magnezyum oksidi karbonatları ve dolomitler olduğu gibi volframı havi bütün cevher ve halitaların stokları ve bu madenlerden yapılan muamelât hükümetin muayyen dairelerine tahriri şekilde bildirilmelidir. Bu madenler için mahsus muhasebe defterleri ihdas edilmelidir.

Petrol arama imtiyazları

İngiltere harb vaziyetinde olmasına rağmen memleket dahilinde petrol arama işine büyük bir ehemmiyet atfetmektedir. Londra'dan alınan haberlere göre Maadin dairesi mart 1940 nihayetinde üç şirkete petrol arama imtiyazı vermiştir. Mevzubahis petrol şirketleri memleketin altı muntakasında istikşaf ve sondaj işleriyle meşgul olacaklardır. İmtiyaz sahasının mecmu vüsatı 532 murabba mili bulmaktadır.

Taşkömür ve kok ihracatı

1940 senesi ilk 3 ay zarfında İngiltere cem'an 9.144.869 sterlin kıymetinde taşkömür ihracatı yapmıştır. 1939 senesi aynı aylarındaki ihracatın kıymeti 9.476.699 sterlin tutmasına göre İngiltere'nin carî sene taşkömür ihracatında cüzî tenakus kaydedilmektedir.

Aynı aylar içinde ihraç edilen kok miktarı kıymet itibarile 990.355 sterlini bulmuştur, ve aşağı yukarı 1939 ilk üç aylık miktarına yaklaşmaktadır.

İngiltere limanlarından Akdeniz'e olan navlun fiatlarının ton başına 20 - 30 şilinge ve Cenubî Amerika'ya 33 - 35 şilinge çıkmış olması haricî piyasada İngiliz kömür ve kok fiatlarının yükselmesinin başlıca sebeplerindendir.

IRAK:

Petrol tasfiyehanesinin tesisi

Beyrut'tan alınan son haberlere göre Irak hükümeti memlekette yeni bir tasfiyehanenin tesisi için 900.000 Irak lirası tahsis etmiştir. Yeni tasfiyehane geniş bir mikyasta kurulacak ve memleketin ihtiyacını karşılamaya kâfi gelecektir.

İSPANYA:

Madenciliğin millileştirilmesi

İspanya nazırlar heyetinin son bir celse-i madenciliğin millî müdafaa ve haricî ticaretteki ehemmiyetini nazarı itibare alarak ağır sanayi bu branşının millileştirilmesine karar vermiştir. Yeni bir emirnameye göre fevkalâde hallerde hükümet maden yataklarının müşahedesi ve işletilmesinin teşviki için cezri tedbirler alacak, icabında çalışan müteşebbislere malî yardımda bulunacaktır. Maden şirketlerinin sermayesi asgarî % 60 nisbetinde vatandaşlar elinde olması şarttır.

Bu emirname mucibince ecnebi sermayedarların maden işletmelerindeki iştirakleri tahdid edilmiş bulunmaktadır.

Kurşun istihsal vaziyeti

İspanya kurşun istihsali sivil harb senelerinde asgarî haddine inmişti. Halbuki 1913 senesinde İspanya kurşun istihsalâtı itibarile dünyada Amerika B. D, inden sonra ikinci gelmekte, senevî 200.000 ton kurşun ihracatı yapmakta ve Avrupa'nın kurşun ticaretine % 57,6 nisbetinde iştirak etmekte idi. Bu miktar 1930 senesinde 96.500 tona indikten sonra 1937 de 30.000 tona kadar düşmüştür. 1938 senesinden itibaren selâmete doğru giden kurşun sanayii 1939 istihsalini 50 - 60.000 tona çıkarabilmişti. Kurşun endüstrisindeki yeni teşkilatlanma neticesinde 1940 istihsalinin ge-

çen seneye nazaran ehemmiyetli bir miktarda artacağı ümid edilmektedir .

Memleketin kurşun madenleri Sierra - Morena mıntakasının şarkî kısmında olduğu gibi Almeria - Cartagena eyaletinde kâindir. 19 uncu asırda dünyanın kurşun istihsal merkezi olan bu son mıntakadaki yataklar Polos kapına kadar imtidat etmektedir. Buradaki simli kurşun cevheri ton başına 1-1,5 kg. gümüş ve 6 kg. kadar kursunu havidir. Mazzaron simli kurşununun maden tenörü ton başına 1,5 kg. dır. Buna mukabil Sierra Almagrera mıntakasının cenubu garbisindeki yatakların tenörü 1,5 ilâ 3 kg. arasında tahavvül etmektedir.

Kükürt madenlerinin İslahı

Teruel civarındaki büyük kükürt madeni sivil harb esnasında hasara uğramış ve muattal kalmışken hükümetin yeni bir teşebbüsü üzerine İslah ve tamir edilerek işletilmeğe başlamıştır. Normal vaziyette 4.000 ton aylık bir kapasite ile çalışan bu madenin son aylar zarfındaki vasatı istihsalı 100 tona çıkarılabılmıştır. Eskiden 80 adet kükürt izabe fırını çalışırken şimdilik 10 fırın faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Madenlerde kükürt cevheri istihsalile meşgul olan amele sayısı 300 ü aşmıştır.

İSVEÇ:

Mayi mahrukatın müsaderesi

Hükümetin 13.4.1940 tarihli ve 208 sayılı bir emirnamesile; memleket dahilinde bulunan ve 200 litreyi tecavüz eden motor yağı, benzin, gazyağı, mazot ve sair mayi mahrukat, tüccar ve müstahsiller elinden müsadere edilerek millî müdafaa emrine verilmiştir.

Emirname tarihinden önce ihracına müsaade alınmış, olan mayi mahrukat müsadere muafıdır.

Alüminyum ve halitalarının müsaderesi

26.4.1940 tarihli ve 290 sayılı bir emirname ile İsveç hükümeti bütün alüminyum mevcudunu ve % 50 alüminyum ihtiva eden halitaları millî müdafaa emrine almıştır. Müsadereye tâbi mallara ham alüminyum, hurda, saç, boru ve çubuk ile alüminyum teller dahildir. Şimdilik 25 kiloyu aşan stoklar veya sevkiyat esnasında bulunan alüminyum emtiası hükümete teslim edilecektir.

1.5.1940 tarihine kadar selâhiyetkar makamlar tarafından ihracatına müsaade verilen alüminyum müsadere muafıdır.

İSVİÇRE;

Bakır haricî ticareti

1940 senesinin ilk 3 ayı zarfında İsviçre cem'an 15.770 ton bakır ve mamulâtı ithal etmiştir. Bundan maada 210 ton bakır cevheri hariçten mubayaa edilmiştir. Buna mukabil memleketin bakır ihracatı 2360 tonu bulmuş ve bu miktardan 300 tonu Almanya'ya ithal edilmiştir. Carî senenin aynı devresindeki bakır cevheri ihracatı 431 ton olarak tesbit edilmiştir. Bu miktardan 121 tonu almanlar tarafından satın alınmıştır.

İTALYA:

Arnavutlukta maden aramaları

İtalya hükümeti Arnavutluğun yeraltı servetlerinden istifade maksadile jeolojik araştırmaları teşvik etmekte ve bunun için bütçesinde tahsisatlar vermektedir. Son araştırma neticesinde Pogradek civarında Ohrida gölü mıntakasında 20 milyon ton cevheri havi demir zuhuratı keşfedilmiştir.

Bu zuhuratın işletilmesi için «Ferralba» şirketi tesis olunmuştur. Buradaki cevhe-

rin metal tenörü % 60 olarak tahmin edilmektedir. Kükürtçe fakir olan bu cevherin çelik imaline elverişli olduğu tebarüz etmiştir.

Demir tedariki için bir tedbir daha

İtalya Nazırlar heyetinin nisan 1940 bi-dayetinde aldığı bir karar, bütün İtalya'ya şamil olmak üzere, pencere ve balkon parmaklıkları, bahçe ve avlu ihataları demirden yapılmışsa bunların sökülerek muayyen bir müddet zarfında millî müdafaa emrine teslim etmeyi mecburî kılmıştır.

Yeni alınan bu tedbir neticesinde bir milyon tondan fazla derhal kullanmağa elverişli demir stoku elde edilmiş bulunmaktadır.

1940 da kömür ithalâtı

1940 senesinin ilk 3 ayı içinde İtalya cem'an 3,01 milyon ton taşkömür ithal etmiştir. Bunun 1,93 milyon tonu Almanya'dan alınmıştır.

Lîğnit madenlerinin teşkilâtlandırılması

İtalya'da devlet sermayesi elinde bulunan bütün lîğnit işletmeleri «Azienda Lîgniti İtaliane» kısaca «ALİ» tesmiye edilen bir şirketin uhdesine verilmiştir. Bu şirketin esas sermayesi 60 milyon lirettir 24.4.1940 tarihli İtalya resmî gazetesinde bu teşkilâta dair kanun ilân olunmuştur. ALİ teşkilâtının hükümete arzedilen raporunda İtalya'nın 289 milyon ton lîğnit rezervine malik olduğu ve işletme plânına göre 1940 senesi istihsali 2.958.000 tona çıkarılacağı bildirilmektedir. Hükümetin bir emirnamesile 1941 senesinde İtalya 4 milyon ton lîğnit istihsal etmelidir.

1940 senesinde memleketin başlıca lîğnit madenleri istihsalleri aşağıdaki miktarda olacaktır. Nestore Pietrafitta 220.000 Gualdo Gottaneo 150.000, Valdarno 1.245.000 ton Terni şirketi tarafından işletilmekte bulunan 5 ocağın istihsal yekûnu-

nun da 500.000 tonu bulacağı tahmin edilmektedir. Cenubî İtalya'daki lîğnit yataklarının işletilmesi bu plâna dahil edilmiştir.

İtalya lîğnitleri ekseriya genç devirlere ait olduğundan rutubet ve kül tenörü fazladır, kalori itibarile aşağıdır, (1800 - 2000 raddelerinde), Bundan dolayı lîğnitleri yerinde kurutmak büyük masraflara ihtiyaç göstermektedir. Bu lîğnitlerden bilistifade elektrik santrallerinin tesisi de resmî tasavvurlar arasındadır.

JAPONYA:

Sahalin kömür istihsali

1939 malî senesinde Sahalin yarımadasının Japonya'ya ait kısmında 5 milyon ton taşkömür istihsal edilmişken bu miktarın 1940 senesinde .6.100.000 tona çıkarılması için lüzumlu tedbirler alınmış bulunmaktadır. İstihsalden 2.700.000 tonu ana vatanına ithal edilmiştir. Carî senede bu ithalâtın 4 milyon tona baliğ olacağı beklenilmektedir. Son yapılan tetkiklere nazaran Sahalin taşkömür ocaklarının istihsali 6,7 milyon tona çıkarılması için amele sayısını arttırmak ve malzemeyi temin etmek çarelerine baş vurulması kararlaştırılmıştır.

KANADA:

Beynelmilel Nikel Şirketi

Beynelmilel nikel şirketinin 1939 senesi saf kârı 36,8 milyon doları bulmuştur ve 1938 senesine nazaran 4,5 milyon dolar bir tezyüd kaydetmektedir. Avrupa harbi dolayısıyla saf kâr miktarı senenin son üç ayı zarfında 10,2 milyon dolar gibi ehemmiyetli bir yekûna baliğ olmuştur.

İdare meclisinin senelik raporunda 1939 senesi zarfında 210,1 milyon libre nikel sa-

tıldığına ve bu miktarın 1938 senesine nazaran 46 milyon libre fazla olduğuna işaret edilmektedir. Geçen sene zarfındaki platin satışları da 47.683 libre bir tezeyüde 240.778 onzu bulmuştur.

Bakır satışlarına gelince 1939 zarfında 324,8 milyon libreye varmıştır. Bundan maada şirket tarafından 2,44 milyon onz safi gümüş piyasaya çıkarılmıştır. Bu şirketin sermayesi 66,5 milyon doları tutmaktadır ve dünyanın muhtelif nikel zuhuratı işletilmektedir. Fin-Rus harbinde hasara uğramış Fin nikel yataklarının tamirâtı için 6,7 milyon dolarlık tahsisat verilmiştir.

MACARİSTAN:

Devlet Jeoloji Enstitüsü

Macaristan Jeoloji Enstitüsü 50 nci senevi devriyesini tes'id dolayısıyla bir kongre akdetmiştir. Prof. Karl Papp riyasetinde toplanan kongrede memleketin demir cevheri ve liğnit yatakları hakkında muhtelif raporlar okunmuştur. Son zamanlarada yapılan araştırmalar neticesinde Macaristanın 144 milyon ton demir ve 1.717 milyon ton liğnit rezervine malik olduğu tezahür etmiştir. Memleketin liğnit ihtiyatı 76 seneve kâfi gelmektedir. Harbi umumiye kadar senevi 10 milyon tona çıkan liğnit istihsalı harbi müteakip senelerde gerilemiş ve ancak son 1 - 2 sene zarfında yine 10 milyon tona yükselebilmıştır.

Metaller millî müdafaa emrine

Sanayi nezaretinin 22.4.1940 tarihli ve 12.100 sayılı bir emirnamesi, memleket dahilinde hususî eşhas ve müesseselerin elinde bulunan bütün hurda demir, çelik, bakır, pirinç, kurşun, çinko, kalay ve alüminyum stoklarının hükümetçe tesbit olunan bir fiat mukabilinde millî müdafaa emrine devir ve teslimini istemektedir.

Benzin satışlarının tahdidi

Macaristan münakalât ve ticaret nazırlığının 19.4.1940 tarihli ve 32.000 sayılı bir emirnamesi ile 1.5.1940 tarihinden itibaren vesika mukabili otomobil ve kamyonlara verilen benzin miktarı % 25 - 50 nisbetinde azaltılmıştır. Motosikletler de şimdiye kadar almakta oldukları benzinin ancak 3/4 ünü alabileceklerdir. Taksiler için yapılan tahdidat da % 25 nisbetindedir.

MANÇUKO:

Taşkömür ve terkibi petrol

1939/40 senesi Mançuko'da taşkömür kıtlığının baş göstermesi Mançurya taşkömür şirketi tarafından bazı tedbirlerin alınmasını icap ettirmiştir. Yeni programa göre 1940 senesinde taşkömür istihsalı 4 milyon ton bir tezeyüd göstermelidir. Bu maksatla şirketin sermayesi 300 milyon yuan'a çıkarılmıştır. Rasyonelleştirme ve tasarruf tedbirleri neticesi olarak 42,5 milyon yuanlık 3 milyon ton kömür fazla elde edilecektir.

Şimalî Mançuko taşkömür yataklarını işleten Chinhshi madenleri de sermayesini 3 milyon yuan'dan 10 milyona çıkarmağa karar vermiştir. Buna mukabil senevi taşkömür istihsalâtının da 50.000 tondan 200.000 tona yükselmesi beklenilmektedir. Chinhshi madenlerinin kok imâline elverişli taşkömür ihtiyatı 70 milyon ton tahmin edilmektedir.

Mançuko hükümetinin teşebbüsü ile 1939 nihayetinde tesis edilmiş olan Mançuko terkibi petrol şirketi faaliyetine başlamış ve Dayrende 6 milyon yuan bir sermaye ile fabrika inşaatına girişmiştir. Almanya'ya sipariş edilen tesisat ve makineler Dayrene vasıl olmuştur. Mart 1940 nihayetinde muhtelif kömür neveleri üzerinde terkibi petrol için elverişlilik derecesini tesbit

maksadile beş alman mühendisinden ibaret bir fennî heyet Dayrene davet edilmiştir. Terkibi petrol fabrikasının mayıs 1941 nihayetinde işletmeye açılması beklenmektedir.

Petrol araştırmaları

Sovyet Rusya hududuna mücavir Halaynor mıntakasında büyük masrafla yapılan petrol arama sondajları müsbet bir netice vermemiş; bu sefer hükümetin son bir kararı üzerine Füşin kömür havzasında yapılmakta olan petrol araştırma faaliyetine büyük bir ehemmiyet verilmeye başlanmıştır. Mamafih son mıntakada 1000 metre derinliğe kadar indirilen No. 1 sondaj kuyusunda henüz petrol emarelerine tesadüf edilmemiştir.

MOĞOLİSTAN;

Yeraltı servetlerinin işletilmesi

Japonya himayesinde bulunan dahilî Moğolistan hükümeti yeraltı servetlerinin işletilmesi için merkezî hükümetten 35 milyon yen miktarında bir tahsisat verilmesini, makine ve teknik teçhizat mubaayaası için 60 milyon yenlik bir kredi açılmasını istemiştir.

Moğolistan'ın Tartong havzası, 40 milyar ton taşkömür ihtiyatına maliktir. İşletme plânına göre senevi 2 milyon ton kok imâline elverişli taşkömür kolayca istihsal edilebilecektir. Lvengyen demir cevheri zühurâtı şimdiye kadar ufak bir mikyasta işletilmekte ise de senevi istihsalin 7 milyon ton cevhere çıkarılması imkânları mevcuttur.

NORVEÇ;

Geçen sene zarfında maden ihracatı

Norveç, 1939 senesi zarfında 28.068 ton

dökme demir, 40.989 ton ferro-silikon, 15.689 ton ferro-krom ve 67.397 ton ferromanganez ihraç etmiştir. Bu rakkamlara bakılırsa küçük Norveçin demir sanayii oldukça inkişaf etmiş olduğunu görürüz.

Yine 1939 zarfında 7.386 ton külçe bakır 1355 ton bakır halitası, 24.084 ton ham alüminyum, 39.848 ton ham çinko ve 322 ton hurda kurşun ihraç edilmiştir. Memleketin nikel imraratı 9.039 ton olmuştur. Bundan maada 1.199 ton hurda çinko harice satılmıştır.

Aynı zamanda 71.538 ton demir cevheri ve 734.012 ton demir konsentresi ihraç edilmiştir. Bakır cevheri ihracatı 45.830 tonu bulmuştur. Pirit ihracatı 653.962 tona varmıştır. Çıkarılan çinko cevheri 8.743 ton olarak tesbit edilmiştir.

Su kuvvetlerinden faydalanan Norveç'in kimya endüstrisi büyük bir inkişaf kaydetmektedir. 1939 zarfında 65.796 ton kalsiyum karbit, 406.392 ton kalsiyum nitrat, 37.718 ton sodyom nitrat, 9.460 ton amonyum sülfat ve 2.210 ton amonyum nitrat ihraç edilmiş bulunmaktadır. Bundan maada 83.745 ton kükürt, 650 kilo mika, 27.412 ton feldspat, 24.115 ton çimento harice satılmıştır. Maden ihracatından 1939 zarfında 2.485.000 kuronluk döviz temin edilmiştir.

ROMANYA:

1940 bidayetinde petrol

1940 senesi ilk 4 ay zarfındaki petrol istihsalâtı 2.029.000 tonu bulmuştur. 1939 yılının aynı devresindeki istihsalin 2.079.637 ton olmasına göre carî senede % 2,43 nisbetinde bir tenakus mevcuttur. Geçen seneye nazaran istihsaldeki gerileme bilhassa Astra Romana şirketinin istihsalinde tebarüz etmektedir. Bu şirket 1939 senesi ilk 4 ayında 462.611 ton petrol istihsal et-

mişken carî senenin aynı ayları zarfındaki istihali 409.917 tonu bulmuştur.

Aynı zamanda sondaj ameliyesinde de 1940'ın ilk 4 ay zarfında 1939'un aynı devresine nazaran % 5,17 nisbetinde bir azalış kaydedilmektedir. Geçen sene 78.034 metre sondaj yapılmışken bu senenin 4 ayında yapılan sondaj yekûnu ancak 74.000 metredir. Burada bilhassa «Concordia» ve «Steana Romana» şirketleri tarafından açılan kuyuların umum derinliği yarı yarıya azalmış olduğuna işaret edelim.

Petrol kontrolünün sıklaştırılması

Petrol endüstrisi genel komiserinin son bir emirnamesile petrol işlerindeki hakların, hisselerin, cihaz ve vasıtaların satılması ve kiralanması menedilmiştir. İşletmelerdeki faaliyet tatil veya tahdidi de komiserliğin müsaadesine bağlıdır.

Aynı zamanda İcra Vekillerinin bir kararı üzerine Oransenî Sinaja ve Cortici hudud mıntakalarından ihraç edilecek petrol müşterilerinin fiyatları resmen tesbit olunacaktır. Şimdilik meri fiyatlar 60 oktanlı benzin için tonuna 8.670 ley, gazolin fiatı 7.470, gazyağı 6.800 ve mazot 3,390 ley olarak tesbit edilmiştir.

SOVYET RUSYA:

Tayyareden maden istikşafı

Sovyet- Jeoloji Enstitüsü mühendislerinden Logaçef tayyareden yeraltı servetlerinin araştırılması için elverişli bir cihaz icad edilmiştir. İndüksiyon varyometri tesmiye edilen bu alât uçuş esnasında yeraltı bünyesindeki tebdilâtı bir şerid üzerinde kaydetmekte ve mıknatıs vasıtasile cevherin mevcut olup olmadığına işaret etmektedir. Bu aletin bilhassa karadan aşılmaz ve arızalı sahalarda yapılacak istikşaf için büyük bir faydası olacağı ümit edilmektedir.

Maden arama faaliyeti

1939 senesi zarfında Merkezî Jeoloji Komitesi rehberliğinde Sovyet Rusya'nın muhtelif mıntakalarında yeraltı servetlerini araştırmak maksadile muhtelif heyet yetencümenler tarafından 3500 etüd yapılmıştır. Araştırma faaliyetinde bilhassa Siberya ve Uzak Şark mıntakalarının yeraltı zenginliklerinin istikşafı için geniş bir fâaliyette bulunulmuştur. Kazakistan topraklarında kurşun cevheri, Uzak Şarkta geniş mikyasta demir cevheri yatakları ve Uralda demir, kurşun ve volfram zuhuratı bulunmuştur. Bu madenlerden maada Şarkî Siberya Kırgızistan ve Ukrayna'da yeni taşkömür zuhuratı keşfedilmiştir.

Kafkasya, Ukrayna, Kırım yarımadasına petrol arama maksadile 30 dan fazla heyet izam edilmiştir. Bu heyetler tarafından Kırım'da ve Gürcistan'da yeni petrol sahaları tesbit olunmuştur. Ukrayna'nın Borislav ve Poltava eyaletlerinde petrole müsait sahalarda tesbit edilmiştir. Uzak şimalde ve Kola yarımadasında yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde Niyubiyum ihtiva eden madenler mebzul bir miktarda meydana çıkarılmıştır. Bu niyubiyum madeni bazı çelik halitalarının istihsaline elverişli olduğu anlaşılmıştır. Malûm olduğu vechile niyubiyum ihtiva eden metaller elastikiyet, paslanmaya mukavemet ve sertlik itibarile şayanı dikkattirler. Niyubiyum karıştırılmış cam kırmızı hararet şualarını geçirmemekte olduğundan izabehanelerde kullanılan gözlüklerin imalinde büyük kıymeti mevcuttur.

Ukrayna'da liğnit zuhuratı

Kiew'ten alman haberlere göre Ukrayna jeolojik komitesi tarafından Kirowgrad mıntakasında iyi nevi zengin liğnit yatağı keşfedilmiştir. Liğnit tabakalarının sihanı 7,5 ile 12 metre arasında tahavvül etmekte ve yatağın yukarıki damarları arazi sahından 58 - 89 m. derinliğinde bulunmak-

tadır. Yatağın sanayi ihtiyatı kilometre murabbaı başına 10 milyon ton tahmin edilmektedir. Bu zuhuratın Dnyepr nehri- ne yakın olması lıgnitin Krükov endüstri mıntakasında kullanılmasını kolaylaştır- maktadır.

Şarkî Polonya'da taşkömür istihsali

Polonya'nın Sovyet Rusya tarafından işgal edilen kısmındaki taşkömür yatak- larını istismar maksadile kömür endüstrisi halk komiserliğı tarafından Lvov kömür arama tröstü tesis edilmiş ve bir işletme plânu çizilmiştir. Bu plâna göre Rawa - Ruska, Kremets ve Kolomea civarında senevi 850 - 900.000 ton kapasiteli 17 yeni kuyu açılmasına girişilmiştir. 1939 senesi birinci kânun ayı zarfında maden inşaatı için 8 milyon ruble sarfedilmistir. 1940 se- nesinde açılacak kuyu ve sair tesisat için de 40 milyon rublelik tahsisat kabul edil- miştir. Kömür ocaklarından bir kısmı 1940 senesi ortalarında işletmeye açılacaktır.

ŞİLİ:

Bakır ihracatı artıyor

Avrupa harbi Şili bakır sanayiine müs- bet bir tesir yaparak istihsalin artmasını mucip olmuştur. Amerika B. D. ine olan bakır standard ithalâtı 2 - 3 misline çıktı- ğı gibi Avrupa ticaretinde son zamanlarda bir vasıtacı rolünü oynayan İtalya'ya olan ithalât da 3 mislini bulmuştur. Buna muka- bil Almanya, Belçika ve sair memleketle- re olan satış azalmıştır.

1939 senesinin ilk 2 ay zarfında Şili 21.880 ton elektrolitik ve 29.444 ton stan-

dard bakır ihraç etmişken, 1940 senesinin aynı devresindeki ihracat miktarı elektro- litik bakır için 28.293 ve standard bakır ise 30.242 tona çıkmıştır. Şili'nin başlıca müş- terisi Amerika B. D. i carî senenin ilk 2 ayında 24.767 ton elektrolitik ve 25.136 ton standard bakır ithal etmiştir.

YUGOSLAVYA:

Bor bakır madenleri

Bor madenleri 1940 senesi ilk 4 ay zar- fında 16.138 ton külçe ve 4.229 ton elektro- litik bakır istihsal etmiştir. Nisan ayında külçe bakır istihsalâtı marta nazaran 530 ton bir tenakusla 3.243 tonu bulmuştur. Bu- na mukabil mart ayında 1.021 tonu bulan elektrolitik bakır istihsali nisan zarfında cüzî bir tezayüdle 1.038 tona baliğ olmuştur.

12.4.1940 tarihinde toplanan Bor mâden- leri idare meclisi heyeti, 1939 senesi faali- yet ve malî raporunu hazırlamış ve alelade aksiyon başına 68,06 franklık bir kâr tes- bit etmiştir. Bor maden şirketinin serma- yesinin 60 milyon frs. tan 120 milyon frs'a çıkarılması kararlaştırılmıştır. Aksyoner- ler umumî toplantısı için 30.5.40 tarihi tes- bit olunmuştur.

Cıva yatakları keşfi

Yugoslavya'nın Bugojno civarında zen- gin cıva yatakları keşfedilmiştir. Cevherin cıva tenörü % 2,5 raddelerindedir. Hükü- metin bir teşebbüsü üzerine bu yatakların işletilmesi için lüzumlu tedbirler alınmış ve Drina'da bir izabehane tesisi kararlaştırılmıştır.